

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 352309 24 Rev
Banjaluka: 20.8.2024. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Gorjana Popadić, predsjednica vijeća, Senad Tica i Tanja Bundalo, članovi vijeća, u pravnoj stvari tužioca S.K., B., kog zastupa advokat Jovana Pušac, Banjaluka, protiv tužene B.V., L., koju zastupa advokat Svetozar Davidović, Banjaluka, radi opoziva ugovora o poklonu, vrijednost spora 80.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužioca protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 352309 24 Gž od 2.4.2024. godine, na sjednici održanoj 20.8.2024. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 352309 21 P od 29.9.2023. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužioca kojim traži da se opozove Ugovor o poklonu zaključen između parničnih stranaka i ovjeren 10.6.2015. godine kod notara Zorana Maleševića pod brojem OPU - ..., da se obaveže tužena da trpi i prizna da se u javnim evidencijama Republičke uprave za geodetske i imovinsko pravne poslove (RUGIP) - Područna jedinica Banjaluka, u Knjizi uloženih ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova (KPU), list broj 14822 k.o. B. 7, izvrši promjena nosioca prava na stanu površine 33m², ulaz A, sprat 3, broj stana 22, sa pripadajućom šupom u podrumskim prostorijama površine 5m², koji se nalazi u B. u ulici ..., u zgradi izgrađenoj na k.č. broj 5627/4 upisanoj u p.l. broj 1772 k.o. B. 7, tako da se na osnovu presude umjesto B.V. upiše S.K. sa pravom svojine 1/1.

Obavezan je tužilac da tuženoj na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 4.305,60 KM, u roku od 30 dana od dana dostavljanja prepisa presude.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 352309 24 Gž od 2.4.2024. godine, žalba tužioca je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužioca za naknadu troškova postupka na ime sastava žalbe u iznosu od 1.312,50 KM.

Tužilac revizijom pobija drugostepenu odluku iz razloga propisanih odredbom člana 240 stav 1 tačka 1 i 2 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 i 27/24 - u daljem tekstu: ZPP-u), sa prijedlogom da se odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji, a tužena obaveže na naknadu troškova postupka zajedno sa troškovima na ime sastava revizije u iznosu od 1.312,50 KM, ili da se ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije izjavljen.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužioca o kom je odlučeno nižestepenim odlukama.

U toku prvostepenog postupka je utvrđeno:

da su tužilac, kao poklonodavac i tužena, kao poklonoprimac, zaključili 10.6.2015. godine Ugovor o poklonu, ovjeren pod brojem OPU-....,

da je predmet poklona 1/1 dijela prava svojine i posjeda na jednosobnom stanu površine 33 m², ulaz A, sprat 3, broj stana 22, koji se nalazi u B., ulica ..., sa pripadajućom šupom u podrumskim prostorijama površine 5 m², upisan u katastarskoj parceli broj 5627/4, posjedovni list broj 1772 k.o. B. 7, sada upisan u list broj 14822 (u daljem tekstu: sporni stan), vrijednosti oko 80.000,00 KM, s tim da poklonodavac zadržava pravo doživotnog stanovanja uz zabranu otuđenja i opterećenja stana bez njegove pismene saglasnosti,

da je Rješenjem RUGIP-Područna jedinca Banjaluka, broj ... od 16.10.2015. godine, dozvoljen upis prava svojine u KPU sa 1/1 dijela u korist tužene kao poklonoprimca, u list broj 19866/1 k.o. B. 7,

da je tužilac, prema nalazima Zavoda za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju D.M.Z. B. od 11.10.2021. godine, od 1.8.2022. godine, od 2.8.2022. godine, od 5.9.2022. godine, od 10.10.2022. godine i od 6.3.2023. godine, osjećao bolove u lijevom koljenu i otežano se kretao, sa uspostavljenom dijagnozom "Gonarthrosis I sin",

da iz nalaza i mišljenja vještaka dr Z.B., specijaliste ortopedske hirurgije sa traumatologijom, sačinjen 5.5.2023. godine, slijedi da vještak zbog nedostatka relevantne medicinske dokumentacije nije mogao cijeliti da li je kod tužioca postojalo umanjeno životne aktivnosti na dan ovjere ugovora (10.6.2015. godine), da postoji medicinski dokumentovano pogoršanje zdravstvenog stanja tužioca počev od 11.10.2021. godine kada je bio prvi ortopedski pregled koljena (posebno lijevog), da su kasnije uslijedila liječenja davanjem odgovarajućih injekcija, da je 6.3.2023. godine urađen posljednji ortopedski pregled kada je preporučena ugradnja vještačkog koljena (izvršena krajem mjeseca aprila 2023. godine), da nakon operacije dolazi do smanjenja bolnosti koljena i povećanja pokretljivosti, uz postojanje ograničenja hoda stepeništem,

da je vještak iznio mišljenje da "nedvosmisleno postoji pogoršanje zdravlja u ove dvije godine života" (misli na period od 2021. do 2023. godine) jer je tužiocu "izuzetno otežan hod stepeništem i izlazak na treći sprat, a ne postoje pomagala koja bi umanjila bol i tegobe kretanja stepeništem pa je stanje bolesti lijevog koljena svakodnevna tegoba".

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240 stav 2 ZPP-u, primjenom paragrafa broj 946 - 948 Opšteg građanskog zakonika (OGZ-a), prvostepeni sud je odlučio kao u izreci.

Sud cijeni da tužilac nije dokazao postojanje razloga za raskid (opoziv) ugovora o poklonu.

Sud smatra da je razlog za podnošenje tužbe nezahvalnost poklonoprimca prema tužiocu jer ga, nakon zaključenja ugovora "ne obilazi, niti brine o njemu kao roditelju", i da se radi

“više o povredi osjećanja tužioca nego ozbiljnijim razlozima koji ukazuju na moguću nezahvalnost poklonoprимca”.

Ocijenom iskaza parničnih stranaka i svjedoka sud zaključuje da između poklonodavca i poklonoprимca “postoji narušen odnos tj. da njihov odnos nije onakav kakav bi trebao biti između oca i kćerke”, ali i da “tužilac svojim ponašanjem daje jasne znakove distanciranosti od kćerke i odsustva želje da se na tom odnosu poradi i ostvari potrebna bliskost”.

Stav je suda da se ne radi o gruboj nezahvalnosti koja bi postojala da je poklonoprимac učinio krivično djelo prema poklonodavcu.

Smatra da se poklonodavac ne nalazi u teškom materijalnom stanju, odnosno u stanju da nema nužnih sredstava za život, jer ima starosnu penziju u iznosu od 500,00 KM koja je “donekle pristojna za okruženje u kom živi”.

Drugostepeni sud u cijelosti prihvata činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tužioca i potvrđuje prvostepenu presudu.

Drugostepeni sud cijeni da se iz utvrđenog činjeničnog stanja nije mogao izvesti zaključak da tužena nakon zaključenja ugovora o poklonu nije brinula o tužiocu, da mu nije pomagala i da je „jedino zainteresovana za imovinu tužioca“.

Sud zaključuje da iz utvrđenih činjenica ne proizilazi da je ponašanje tužene prema tužiocu “prešlo granicu” zbog koje bi se takvo ponašanje moglo okarakterisati kao gruba neblagodarnost koju ima u vidu paragraf 948 OGZ-a, nego se radi o “običnoj nezahvalnosti koja nije dovoljan uslov za opoziv ugovora o poklonu”.

Cijeni da su bez osnova žalbeni prigovori o povredi odredbe člana 8 i 191 stav 4 ZPP-u.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u opravdanu sumnju.

U reviziji se ističe: da sud nije cijenio žalbene navode iz kojih pobuda je tužilac poklonio tuženoj stan vrijednosti oko 80.000,00 KM, da je tužena jedini zakonski nasljednik tužioca, da tužilac živi sam u spornom stanu i da mu se od 2016. godine počinje pogoršavati zdravstveno stanje, da mu se tužena nije javljala niti dolazila od 2016. godine, pa ni u vrijeme pandemije „Covid virusom“, da je „jedino opravdanje“ tužene za poremećene odnose teška bolest njene kćerke koja je nastupila 2019. godine, da su nižestepene odluke zasnovane isključivo na iskazu tužene, da nije pravilno cijenjen iskaz tužioca i svjedoka A.G. i B.K., da je tužena imala zakonsku obavezu da se brine o ocu i da je neispunjenjem te obaveze počinila krivično djelo „Napuštanje nemoćnog lica“ i „Kršenje porodičnih obaveza“ iz Krivičnog Zakonika RS, da sud nije sa dovoljnom pažnjom cijenio navode tužioca da „osjeća gorko kajanje zbog zaključenog ugovora, da se osjeća poniženo i uvrjeđeno“.

Iz utvrđenog činjeničnog stanja proizilazi da su tužilac, kao poklonodavac i tužena, kao poklonoprимac, zaključili ugovor o poklonu kojim je tužilac poklonio tuženoj sporni stan.

Ugovor o poklonu je notarski ovjeren i time perfektan u formalnopravnom smislu.

Ugovor o poklonu nije regulisan Zakonom o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ”, broj 29/78 do 57/89, i „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 17/93 do 74/04), niti drugim pozitivnim zakonima, pa se u ovom slučaju imaju primjeniti pravila iz OGZ-a koji u paragrafima 938 do 956 reguliše ugovor o poklonu, kako to pravilno nalaze nižestepeni sudovi.

Shodno navedenim pravnim pravilima ugovor o poklonu je formalan, dobročin i u pravilu, jednostrano obavezan ugovor. Bitni element ovog ugovora su predmet ugovora (stvar ili pravo), i namjera darežljivosti (*animus donandi*) koja predstavlja volju da se određen predmet pokloni, odnosno da se primi u poklon.

Opoziv ugovora o poklonu je, pored osiromašenja poklonodavca, moguć i u slučaju kada poklonoprimac pokaže grubu neblagodarnost prema poklonodavcu (paragraf 948 OGZ-a).

Zbog grube neblagodarnosti poklonodavac može opozvati ugovor o poklonu ukoliko se u ponašanju poklonoprimca stiču obilježja krivičnog djela kojim se povrjeđuje tijelo ili vrijeda poštenje, sloboda i imovina poklonodavca.

Neblagodarnost mora da bude gruba, tj. kvalifikovana.

Postojanje kvalifikovanog stepena neblagodarnosti je faktičko pitanje koje se u svakom slučaju posebno utvrđuje imajući u vidu okolnosti konkretnog slučaja, cijeneći ga vrijednosnim mjerilima zasnovanim na pravilima morala i dobrih običaja, kao i shvatanjima određene sredine.

Da bi postojala gruba neblagodarnost, nije nužno da ona mora biti ispoljena u vidu teškog ugrožavanja života i tijela poklonodavca, tako da u sebi sadrži elemente krivičnog djela, niti da podrazumjeva fizičku silu poklonoprimca prema poklonodavcu, nego ona može postojati i kod drugih ponašanja poklonoprimca koja bi se mogla podvesti pod ovaj standard, dok s druge strane, ne bi ni svaka moralna pogreška poklonoprimca, te postojanje određenih porodičnih nesuglasica i neslaganja, imale karakter ovog oblika neblagodarnosti.

Za pravilnu odluku o tužbenom zahtjevu nužno je cijeliti tzv. etičke kriterijume, odnosno utvrditi iz kojih pobuda je poklonodavac poklonio svoju imovinu, šta je poklonodavac očekivao od poklonoprimca poklanjajući mu svoju imovinu, stanje odnosa između stranaka koje je bilo prije, u vrijeme i nakon zaključenja ugovora, kada i iz kojih razloga je došlo do poremećaja odnosa, kakvo je bilo ponašanje ne samo poklonodavca i poklonoprimca, već i porodice poklonoprimca prema poklonodavcu.

Nesporne su činjenice: da se tužena nakon zaključenja ugovora o poklonu upisala kao vlasnik spornog stana u KPU, da je tužilac ostao da živi sam u spornom stanu koji se nalazi na trećem spratu u zgradi koja nema lift, da je tužilac imao zdravstvenih problema sa koljenom (medicinski dokumentovano počev od 2021. godine) zbog čega mu je kretanje znatno otežano, da je trpio bolove i da mu je 2023. godine ugrađeno vještačko koljeno, da je došlo do poboljšanja zdravstvenog stanja vezano za oboljelo koleno, ali da je tužiocu i dalje otežano kretanje, posebno korištenje stepeništa kako bi došao do stana koji se nalazi na trećem spratu, da tužioca povremeno obilazi rođaka (kako bi mu očistila stan, kupila namirnice i sl.), da tužena od 2019. godine ne obilazi oca i nemaju međusobni kontakt iako joj je poznato da ima zdravstvenih problema (sa koljenom, srcem, prostatom i debelim crijevom).

Ugovorom o poklonu nije ugovoreno da će se poklonoprimac starati, pomagati ili brinuti o poklonodavcu, zbog čega se ne može zaključiti da je to bio motiv za njegovo zaključenje, posebno kod činjenice da poklonodavac nije finansijski (prima penziju iz Nj.) i stambeno (zadržava pravo stanovanja) ovisan od poklonoprimca.

Tužilac u iskazu kao parnična stranka navodi da je u vrijeme zaključenja ugovora “bio u dobrom zdravstvenom stanju”.

Iz nalaza vještaka slijedi da je cijenio samo medicinsku dokumentaciju tužioca koja je vezana za oboljenje koljena, a navode da je imao i drugih zdravstvenih problema u vrijeme i nakon zaključenja ugovora (srčani, operacija oba oka, operacija ruke zbog problema sa ramenom, operacija kosti na obe noge, operacija sa odstranjenjem žuči), tužilac nije podupro relevantnom medicinskom dokumentacijom.

Tužilac je u iskazu naveo da ga tužena ne obilazi “tri, četiri godine od kada je dobila papire za stan”, da ga nije obilazila ni za vrijeme pandemije “Covid virusom”, da ga je “povrijedilo ponašanje tužene i da je iz tog razloga podnio tužbu”, da mu “ne dolazi kući i da nije prihvatio da razgovara sa njom”.

Svjedok B.K. (nećakinja tužioca koja živi u V.) u iskazu navodi da obilazi tužioca počev od 2017. godine kada su poremećeni odnosi između stranaka, da mu očisti stan, kupuje namirnice, nalazi mu ljekarsku pomoć, te da mu je kupila štake (ne navodi od čijeg novca) i da ima “osjećaj da se tužilac pati”.

Svjedok A.G. (ima stan preko puta spornog stana) u iskazu navodi da je vidio B. K. da obilazi tužioca, da iz prizemlja zgrade do stana tužioca ima “oko 60 stepenica”, da je dva puta sreo tužioca i primjetio da se “teško penje i da je jako crvenog lica”.

Tužena u iskazu navodi da je sve bilo u redu oko 4 godine po zaključenju ugovora (obilazila oca, čistila stan), da se sve poremetilo 2019. godine kada se nije odazvala pozivu oca da očisti stan jer joj je kćerka teško oboljela, da je nakon toga otac prekinuo kontakt, da je tražio da donese papire od stana što je i uradila ali da joj nije dao da uđe u stan već je papire ostavila u poštanskom sandučetu, da je nakon toga sa suprugom “tri ili četiri puta” išla do oca ali joj nije dao da uđe u stan (njenom mužu nije branio), da je otac bio na vjenčanju njenog sina, da joj je poznato da otac ima problema sa srcem, prostatom i debelim crijevom, da joj je predlagao da stan proda, da nije tražila pola novaca od prodaje stana, da se preko rođaka raspituje za oca, da otac dobija penziju i od pokojne supruge i da njegova mjesečna primanja iznose “preko 1.000,00 Eura”.

Cijeneći utvrđene činjenice ovaj sud prihvata pravilnim zaključak nižestepenih sudova da, u konkretnom slučaju, nema grube neblagodarnosti poklonoprimca prema poklonodavcu, što bi bio osnov za raskid (opoziv) ugovora o poklonu.

Tužena je jedino dijete tužioca i očekuje se, prema vrijednosnim mjerilama sredine u kojoj stranke žive i neovisno od zaključenog ugovora, da se u okviru svojih mogućnosti i objektivnog zdravstvenog stanja tužioca, brine o njemu. To bi, u konkretnom slučaju pošto tužilac živi sam, podrazumijevalo da mu ponekad skuha hranu, očisti stan, kupi kućne potrepštine, odvede ljekaru i slično.

Takva obaveza, kao što je obrazloženo, nije posebno predviđena ugovorom o poklonu jer je tužilac u vrijeme zaključenja ugovora bio bez posebno naglašenih zdravstvenih problema, imao je penziju i nije bio materijalno ovisan o tuženju.

Prema priloženoj medicinskoj dokumentaciji kod tužioca su evidentirani zdravstveni problemi nakon zaključenja ugovora, zbog kojih mu je otežano kretanje (koljeno lijeve noge).

Drugi zdravstveni problemi navedeni u iskazu tužioca (za neke od njih tužena ima saznanje) nisu potkrepljeni medicinskom dokumentacijom, ne spominju se u činjeničnom opisu tužbe i nisu, zajedno sa dokumentovanim oboljenjem, za posljedicu imali da je tužilac u potpunosti ovisan o svakodnevnoj brizi i njezi druge osobe. Tužilac ne tvrdi, niti je to dokazivano, da je zbog bolesti nesposoban da se stara o sebi i da mu je potrebna tuđa njega i pomoć, da je fizički zapostavljen, da gladauje, živi u prljavštini i slično.

Međusobni odnosi su nakon zaključenja ugovora pogoršani u odnosu na to kakvi su bili prije zaključenja ugovora, što među strankama i nije sporno.

Uzrok poremećenosti odnosa je u tome da se tužena u 2019. godini nije odazvala pozivu tužioca da mu dođe očistiti stan, nakon čega je tužilac odbijao da sa njom ima kontakt, tražio da mu donese “papire od stana” i da se stan proda, ali je njenom suprugu i djeci dopuštao ulazak u stan, tj. sa njima je ostvarivao neposredni kontakt.

Sama za sebe činjenica da tužena u vrijeme pandemije “Covid virusom” nije obilazila tužioca, dijelom ima opravdanje u mjerama koje je naložila i preduzimala vlast u suzbijanju pandemije, a dijelom u bolesti njene kćerke.

Tužilac u iskazu navodi da ga tužena “ne poštuje kao roditelja i da je to jedini razlog zašto želi da se ugovor raskine”.

Nesumnjivo je da izostanak komunikacije i fizičkog kontakta između tužioca, kao oca i tužene, kao kćerke, predstavlja poremećene porodične odnose, ali ta vrsta poremećenosti nije od odlučnog značaja za pravilnu odluku o tužbenom zahtjevu.

U ovoj parnici se ne utvrđuje da li tužena ispunjava obavezu propisanu odredbom člana 236 stav 1 Porodičnog zakona (“Službeni glasnik RS”, broj 54/02, 41/08 i 63/14), već da li poremećenost odnosa poklodavca i poklonoprimca ima karakter grube neblagodarnosti, tj. da li su ispunjeni uslovi za raskid ugovora o poklonu.

Cijeneći sve utvrđene činjenice, ovaj sud smatra da su nižestepene odluke pravilne i da je u pobijanoj odluci dato dovoljno jasno obrazloženje za ocjenu da nisu ispunjeni uslovi za raskid ugovora o poklonu.

Temeljem odredbe člana 248 ZPP-u odlučeno je kao u izreci.

Predsjednica vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić